

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3780/2020
23.02.2022. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца „Banca Intesa“ АД Београд кога заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., против тужених АА и ББ, обоје из ..., које заступа пуномоћник Небојша Божовић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 370/2020 од 11.03.2020. године, у седници одржаној 23.02.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 370/2020 од 11.03.2020. године и пресуда Вишег суда у Јагодини П 23/18 од 04.10.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Јагодини П 23/18 од 04.10.2019. године, укинута је решење о извршењу Основног суда у Параћину И Ив 263/17 од 21.12.2017. године и одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се обавезу тужени да му солидарно исплате на име дуга износ од укупно 70.614.133,17 динара, са законском затезном каматом на износ од 28.244.500,00 динара, почев од 08.02.2017. године до исплате, као и да му накнаде трошкове извршног и парничног поступка, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 956.607,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 370/2020 од 11.03.2020. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Тужени су поднели одговор на ревизију, са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 55/14) и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је закључио уговор о кредиту 07.09.2007. године са Мешовитим предузећем за ... „ВВ“ ..., којим је овом правном лицу стављен на располагање кредит са валутном клаузулом у износу од 250.000 евра у динарској противвредности са обавезом враћања до 24.02.2009. године. Истог дана закључена су и два уговора о јемству између тужиоца и тужених, као јемаца – платца којим су се обавезали да банци плате пуноважну и доспелу обавезу дужника насталу из наведеног уговора о кредиту од 07.09.2007. године, као и да на име обезбеђења уредног извршења обавезе из уговора, приликом потписивања уговора о јемству, депонују банци акцептирану бланко меницу са клаузулом „без протеста“ серијског броја ... (јемац - плацац тужена АА) и серијског броја ... (јемац - плацац тужени ББ). Истим уговорима банка је овлашћена да менице попуни на износ до висине ненаплаћених потраживања по основу уговора и безусловно и неопозиво без протеста и трошкова поднесе их као поверилац на наплату, са свих рачуна јемаца – платца из њихових новчаних средстава и имовине. Наведене менице су попуњене тако што је означено да су издате у Крагујевцу 07.09.2007. године, на износ од 70.614.133,17 динара, да су доспеле дана 07.12.2017. године, да садрже упут да се по наредби „Banca Intesa“ Београд наведени износ плати у готовом „без протеста“ и плаћање обави код тужиоца, с тим што се на меницама налазе подаци трасанта, као и тужених као издавалаца меница са адресама и ЈМБГ. Банка је попунила меничне елементе и на основу меница као веродостојних исправа 13.12.2017. године поднела предлог за извршење Основном суду у Параћину који је усвојен решењем о извршењу И Ив 263/17 од 21.12.2017. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су тужени издали сопствене бланко менице као средство обезбеђења отплате кредита по уговору од 07.09.2007. године, али како тужилац није доказао да је предузео прву меничну радњу, односно да је поднео меницу на исплату, нити је о томе доставио извештај меничним јемцима у роковима предвиђеним у члановима 37. и 44. Закона о меници, то је изгубио регресна права према меничним јемцима који се ослобађају обавезе по меници. Поред тога тужилац није савесно поступао, већ је по протеку рока из наведене законске одредбе без подношења менице на исплату унео датум доспелости, што се директно одразило на висину потраживања, при чему је у меници серије ... погрешно унет ПИБ тужиоца. Због тога је решење о извршењу укинато и тужбени захтев одбијен као неоснован.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Према члану 37. став 1. Закона о меници, меница платива на одређени дан или на одређено време после дана издавања или виђења, мора се поднети на исплату било на сам дан плаћања, било једног од два радна дана који долазе одмах за њим. По члану 52. став 1. тачка 3. и став 2. са протеком рокова за подношење на исплату менице која садржи одредбу „без трошкова“ ималац менице губи своја права против индосанта, трасанта и против осталих обвезника, изузев акцептанта.

Међутим, у конкретном случају према утврђеном чињеничном стању тужени су издали сопствене бланко менице са клаузулом „без протеста“, па на основу члана 110. став 1. Закона о меници, одговарају онако како одговара акцептант трасиране менице. Акцептом се трасат обвезује да меницу плати о доспелости, а ако меница не буде плаћена, њен ималац, па ма то био и сам трасант, има на основу ње право на непосредну тужбу против акцептанта за све што се може захтевати према чл. 47. и 48. овог закона (члан 27.). То значи да ималац менице има право да захтева исплату, као и право на непосредну тужбу против акцептанта, па како издавалац сопствене менице одговара као акцептант трасиране менице, то исто правило из члана 27. важи и за издаваоца сопствене менице. Дакле, за очување права из менице, међу којима је и право на наплату меничне суме на основу судске одлуке није потребно подизање протеста у случају када је дужник (тужени) акцептант или издавалац сопствене менице, нити постоји обавеза презентирања менице на исплату у односу на главног меничног дужника, односно за издаваоца сопствене менице (члан 110. став 1. Закона о меници). Сви менично-правни захтеви против акцептанта застаревају за три године почев од дана доспелости менице, сходно одредби члана 78. став 1. Закона о меници. Другим речима, све и да тужени одговарају само као менични дужници (издаваоци сопствене менице) на њих се не примењују рокови из члана 37. Закона о меници.

У конкретном случају тужени су са тужиоцем закључили уговоре о јемству, као јемци – платци којима су се обавезали да банци плате пуноважну и доспелу обавезу дужника насталу из уговора о кредиту од 07.09.2007. године. Овако дефинисана уговорна обавеза установљава правни положај тужених, као јемаца – платаца у односу на обавезе које проистичу из уговора о кредиту, сходно одредби члана 1004. став 3. Закона о облигационим односима. Наведеном одредбом је прописано да ако се јемац обавезао као јемац платац, одговара повериоцу као главни дужник за целу обавезу и поверилац може захтевати њено испуњење било од главног дужника било од јемца или од обојице у исто време (солидарно јемство). То значи да у конкретном случају, обавеза тужених проистиче не само на основу менице, већ и из уговора о јемству, па због погрешне примене материјалног права нижестепени судови нису утврдили висину дуга, јер без оцене датог налаза и мишљења вештака у целини (основни и допунски) у смислу члана 8. ЗПП, чињенично стање није у потпуности утврђено. Због тога је Врховни касациони суд укинуо нижестепене пресуде, као и одлуку о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног исхода овог спора.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић